

Sygn. akt III KK 307/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Rafał Małarski

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Barbary Nowińskiej

w sprawie M.G. i W.D. skazanych z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 15 lutego 2017 r.,

z powodu kasacji, wniesionych przez obrońców skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 2 grudnia 2015 r., sygn. akt II AKa .../15

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 29 kwietnia 2015 r., sygn. akt IV K ../13,

1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej skazania M.G. za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. z zw. z art. 258 § 3 k.k. i w tej części przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, zaś w pozostałym zakresie oddala kasację M.G. jako oczywiście bezzasadną;

2. oddała kasację W.D. jako oczywiście bezzasadną, obciążając go kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w części na niego przypadającej;

3. nakazuje zwrot M. G. uiszczonej opłaty kasacyjnej.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 29 kwietnia 2015 r. (sygn. akt IV K .../13) M.G. został uznany winnym:

- czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę pięciu lat pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 300 stawek dziennych po 200 zł stawka (czyn przypisany w miejsce czynu z punktu I aktu oskarżenia) oraz tego, że:

- od co najmniej kwietnia 2002 r. do 16 lipca 2003 r. w [...], działając wspólnie i w porozumieniu z [...] i inną osobą, kierował zorganizowaną grupą przestępczą zajmującą się popełnianiem przestępstw oszustwa na szkodę hurtowni paliw oraz konsumentów współpracujących z tym podmiotem, polegających na wprowadzeniu do obrotu handlowego mieszaniny węglowodorów aromatycznych o charakterze benzyny silnikowej oraz o charakterze oleju napędowego jako pełnowartościowych benzyn samochodowych i olejów napędowych, przy pomocy sieci specjalnie utworzonych do tego celu firm, kreujących fikcyjną dokumentację finansowe księgową a nadto organizującą proceder prania brudnych pieniędzy uzyskanych w wyniku dokonywanych oszustw tj. czynu z art. 258 § 1 k.k. w zw. z art. 258 § 3 k.k. w brzmieniu wprowadzonym zmianą ustawy z dnia 17 października 1999 r. Dz.U 1999.83.931, za który wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności (czyn przypisany w miejsce czynu z punktu II aktu oskarżenia),

- w czasie od września 2002 r. do lipca 2003 r. w [...] kierując zorganizowaną grupą przestępczą wspólnie i w porozumieniu z [...], w ramach uzgodnionego podziału ról, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, działając w zamiarze utrudnienia stwierdzenia przestępczego pochodzenia środków finansowych pozyskiwanych z handlu mieszaninami o charakterze benzyn oraz oleju napędowego dokonanego na szkodę firmy M. sp. z o.o. oraz jej odbiorców przekazywał uzyskane z przestępstwa pieniądze na działalność firmy F. z siedzibą

w [...] jako legalnego przedsięwzięcia gospodarczego, czym wyczerpał dyspozycję art. 299 § 1 k.k. i art. 299 § 5 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 299 § 5 k.k., art. 65 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności (czyn przypisany w miejsce czynu z punktu III aktu oskarżenia)

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. wymierzono M. G. karę łączną 5 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 41 § 2 k.k. orzeczono zakaz prowadzenia działalności gospodarczej związanej z produkcją i dystrybucją paliw płynnych na okres lat 5. Na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzeczono od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 500.000zł tytułem zwrotu osiągniętych korzyści majątkowych uzyskanych z przestępstwa.

Natomiast drugi oskarżony W. D. został uznany winnym czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., za który wymierzono mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 200 stawek dziennych po 200 zł stawka. Na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzeczono od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 20.000 zł tytułem zwrotu korzyści uzyskanej z przestępstwa. Na podstawie art. 41 § 1 k.k. orzeka wobec oskarżonego zakaz zajmowania stanowisk nadzorczych związanych z produkcją i dystrybucją paliw płynnych na okres lat 3.

Wyrok ten został następnie zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 2 grudnia 2015 r. (sygn. akt II AKa .../15) w ten sposób, że:

1. uchylono orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności wymierzonej M.G.,

2. z opisu czynu przypisanego M.G. w miejsce czynu z punktu I aktu oskarżenia wyeliminowano ustalenie: „oraz konsumentów współpracujących z tym podmiotem”,

3. w opisie czynu przypisanego M.G. w miejsce czynu z punktu II aktu oskarżenia:

a) w miejsce ustalenia: „w okresie co najmniej od 17 kwietnia 2002 r. do dnia 21 czerwca 2003 r.” przyjęto ustalenie: „w okresie od dnia 17 kwietnia 2002 r. do dnia 21 czerwca 2003 r”,

b) w miejsce ustalenia: „w łącznej ilości co najmniej 9 686 595,00 (dziewięć milionów sześćset osiemdziesiąt sześć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt pięć) litrów” przyjęto ustalenie: „w łącznej ilości 9 193 295 litrów”,

c) w miejsce ustalenia: „w kwocie 24 829 646,96 (dwadzieścia cztery miliony osiemset dwadzieścia dziewięć tysięcy sześćset czterdzieści siedem zł i dziewięćdziesiąt sześć groszy” przyjęto ustalenie: „w kwocie 23 710 292, 50 zł”,

d) z opisu czynu przypisanego M.G. w miejsce czynu z punktu II aktu oskarżenia wyeliminowano ustalenie: „a także konsumentów nabywających paliwa płynne we wskazanej hurtowni, którzy w błędnym przeświadczeniu co do rzeczywistych właściwości tychże substancji nabywali je jako wartościowe benzyny i olej napędowy, narażając silniki swoich pojazdów mechanicznych na szkodliwe działanie nabytych produktów”,

4. karę pozbawienia wolności orzeczoną w stosunku do M.G. za czyn przypisany mu w miejsce czynu z punktu II aktu oskarżenia złagodzone do 4 lat,

5. orzeczoną w stosunku do M.G. karę grzywny za czyn przypisany mu w miejsce czynu z punktu II aktu oskarżenia złagodzone do 200 stawek dziennych, za podstawę jej wymiaru przyjmując art. 33 § 2 i 3 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. (Dz. U. Nr 206, poz. 1589) w zw. z art. 4 § 1 k.k.,

6. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz. U. 2015.396) w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzeczono w stosunku do M.G. karę łączną 4 lat pozbawienia wolności za przypisane mu czyny w miejsce czynów z punktów I i II aktu oskarżenia,

7. przyjęto, że orzeczenie w stosunku do M.G. środka karnego w postaci zakazu prowadzenia działalności gospodarczej związanej z produkcją i dystrybucją paliw płynnych wiązało się ze skazaniem za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. przypisany mu w miejsce czynu z punktu II aktu oskarżenia,

8. w opisie czynu przypisanego W.D.:

a) w miejsce ustalenia: „w okresie co najmniej od 17 kwietnia 2002 r. do dnia 16 lipca 2003 r.” przyjęto ustalenie: „w okresie od dnia 17 kwietnia 2002 r. do dnia 21 czerwca 2003 r.”,

b) w miejsce ustalenia: „w łącznej ilości co najmniej 9 686 595,00 (dziewięć milionów sześćset osiemdziesiąt sześć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt pięć) litrów” przyjęto ustalenie: „w łącznej ilości 9 339 695 litrów”,

c) w miejsce ustalenia: „w kwocie 24 829 646,96 (dwadzieścia cztery miliony osiemset dwadzieścia dziewięć tysięcy sześćset czterdzieści siedem zł i dziewięćdziesiąt sześć groszy” przyjęto ustalenie: „w kwocie 24 114 225,96 zł”,

9. z opisu czynu przypisanego W.D. w wyeliminowano ustalenie: „a także konsumentów nabywających paliwa płynne we wskazanej hurtowni, którzy w błędnym przeświadczeniu co do rzeczywistych właściwości tychże substancji nabywali je jako wartościowe benzyny i olej napędowy, narażając silniki swoich pojazdów mechanicznych na szkodliwe działanie nabytych produktów”,

10. orzeczoną w stosunku do W.D. karę pozbawienia wolności złagodniono do 2 lat a orzeczoną karę grzywny łagodni do 130 stawek dziennych, za podstawę jej wymiaru przyjmując art. 33 § 2 i 3 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. (Dz. U. Nr 206, poz. 1589) w zw. z art. 4 § 1 k.k.,

II. uchylono zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia co do czynu przypisanego M.G. w miejsce czynu z punktu III aktu oskarżenia i w tym zakresie sprawę przekazano Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania,

III. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok w stosunku do M.G., W.D. utrzymano w mocy.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wnieśli obrońcy M.G. i W.D..

Obrońca M.G. przedmiotowemu rozstrzygnięciu zarzucił rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zapadłego wyroku, a mianowicie:

„I. art. 4, 7, 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. i art. 433 § 1 k.p.k. polegające na częściowej tylko, a nadto dowolnej analizie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego podczas rozpoznawania zarzutów apelacji, a w konsekwencji powielenie jego błędnej oceny dokonanej przez Sąd Okręgowy, poprzez:

- 1) *uznanie, iż zebrane dowody, a w szczególności zeznania przesłuchiwanym w sprawie świadków prowadzą do uznania, iż spółka M. nie nabyłaby od oskarżonego M. G. paliwa, gdyby przedstawiciele spółki dysponowali wiedzą, iż nabywane paliwo powstało na bazie komponentów paliwowych - mimo, że stanowi to wyłącznie nieuprawnioną hipotezę sądu, przy czym z zeznań tych wynika, iż kryterium determinującym dobór dostawców była jakość oferowanych paliw, zaś badania jakościowe paliwa dostarczanego przez oskarżonego, dokonywane przez spółkę, nie wykazały, by nie spełniało ono norm oczekiwanych przez M.;*
- 2) *wyprowadzenie niesłusznych - nielogicznych wniosków z zeznań przesłuchiwanym w sprawie pracowników spółki M., poprzez uznanie, że zeznania te stanowią podstawę do przyjęcia, iż fakt nabycia przez spółkę paliw spowodował niekorzystne rozporządzenie mieniem o wartości 24 114 225,96 zł, a w konsekwencji, iż zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona czynu z art. 286 § 1 k.k. w sytuacji gdy przeprowadzone w sprawie dowody nie dają podstaw do przyjęcia, iż spółka poniosła stratę w wysokości wskazanej w wyroku, bądź też została na jej poniesienie narażona w wyniku działania oskarżonego, ani też iż rozporządzenie to wpłynęło niekorzystnie na jakiegokolwiek interesy majątkowe spółki M. poprzez pogorszenie sytuacji finansowej spółki czy też utraty przez nią pozycji na rynku, w szczególności gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby zyski osiągnięte przez spółkę M. z tytułu sprzedaży paliwa dostarczonego przez oskarżonego były niższe niż w sytuacji gdyby paliwo nie zostało wyprodukowane z mieszanek paliw, ani też by konsumenci finalni paliw sprzedawanych przez spółkę M. zgłaszali zastrzeżenia co do jej jakości, narażając tym samym spółkę na straty;*
- 3) *uznanie, iż zeznania świadków: [...] prowadzą do wniosku, iż charakter współpracy między oskarżonym M. G. a: Z. T., H. C., W. D. i S. J., miał charakter zorganizowanej grupy przestępczej, którą kierować miał oskarżony M. G., zwłaszcza w sytuacji gdy świadkowie ci wskazują na realny charakter obrotu komponentami paliwowymi i legalny charakter działalności spółek uczestniczących w dystrybucji paliw i komponentów paliwowych, a nadto z zeznań tych nie wynika, aby współpraca między osobami wskazanymi w akcie oskarżenia miała charakter*

zorganizowania w rozumieniu art. 258 § 1 k.k., a rola oskarżonego miałaby wypełniać znamiona przepisu art. 258 § 3 k.k.;

4) zaaprobowanie niesłusznych, dokonanych wbrew ewidentnym zasadom logiki, wniosków Sądu Okręgowego poczynionych z dowodu z opinii biegłych z Instytutu Nafty i Gazu w Krakowie, a mianowicie iż paliwo wytworzone z komponentów paliwowych przez oskarżonego miało niepełnowartościowy charakter, w sytuacji gdy wnioskowi takiemu przeczą: prawidłowa ocena tego dowodu, nadto zeznania pracowników spółki M., a także wyniki laboratoryjnych badań próbek paliwa przez tychże pracowników, przez co właściwa ocena w szczególności opinii biegłych nie wyklucza, iż paliwa, które zostały sprzedane spółce M. były pełnowartościowe;

5) przyjęcie, iż kryterium determinującym wolę nabycia przez pracowników spółki M. paliw była metoda produkcji, w sytuacji gdy kompleksowe rozważenie zeznań tychże świadków, jak również dowodów o charakterze nieosobowym prowadzi do wniosku, iż zasadniczym kryterium było spełnianie przez paliwa norm jakościowych i uznanie wskutek powyższego, że oskarżony jest winny popełnienia zarzucanych mu przestępstw - co skutkowało przeprowadzeniem niepełnej kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia;

II. art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. i art. 433 § 1 k.p.k., poprzez: uznanie przez Sąd Apelacyjny, iż orzeczenie Sądu Okręgowego, z wyjątkiem zawartym w punkcie II rozstrzygnięcia, poddaje się kontroli instancyjnej, pomimo istniejących wad - z którym to poglądem nie można się zgodzić, z uwagi na pominięcie przez Sąd Okręgowy zamieszczenia w uzasadnieniu wyjaśnienia wszelkich istotnych okoliczności sprawy, kompleksowej oceny zgromadzonego materiału dowodowego z punktu widzenia jego wiarygodności i niesprzeczności, jak również oparcie orzeczenia na części dowodów z milczącym pominięciem istotnych dowodów korzystnych, które przemawiały za uznaniem, iż M. G. nie popełnił zarzucanych mu przestępstw - co dotyczy niewystarczającego uzasadnienia czym przejawiać się miało niekorzystne rozporządzenie mieniem przez spółkę M. w wyniku konkretnego działania oskarżonego, a także nie wyjaśnienie, dlaczego uszczerbek majątkowy jaki miała ponieść spółka M. oszacowano na kwotę 23 710 292, 50 zł, mimo iż w toku rozprawy nie ustalono za jaką kwotę spółka ta

odsprzedała uprzednio nabyte paliwo konsumentom finalnym, jak również niewystarczające wskazanie w uzasadnieniu, w czym przejawiało się współdziałanie między oskarżonymi pozwalające na uznanie go za zorganizowaną grupę przestępczą w rozumieniu art. 258 § 1 k.k. i kierownicza rola M. G., pozwalająca na zakwalifikowanie jej zgodnie z dyspozycją art. 258 § 3 k.k.;

III. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu zarzutów obrazy przepisów postępowania zwartych w petitum apelacji, i w konsekwencji niewystarczające wskazanie powodów, dla których wnioski apelacji nie zostały przez Sąd Apelacyjny uwzględnione, a mianowicie:

1) nienależytym rozpatrzeniu przez Sąd II instancji zarzutu naruszenia art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. w związku z art. 2 § 2 k.p.k. dotyczącego dokonanej przez Sąd Okręgowy jednostronnej oceny dowodów, a następnie poczynienia ustaleń faktycznych co do okoliczności zdarzeń i winy oskarżonego na podstawie dowodu tylko z części zeznań świadków i części dowodów o charakterze nieosobowym (pkt. II 1) petitum apelacji adw. P. S.);

2) braku szczegółowego odniesienia się przez Sąd II instancji do sformułowanego w apelacji zarzutu naruszenia art. 170 § 1 pkt. 5 k.p.k. dotyczącego oddalenia wniosku o przesłuchanie Z. T., przy jednoczesnym ograniczeniu się przez Sąd w tym zakresie do stwierdzenia, że nie zostało dostatecznie umotywowane, dlaczego ten świadek ma zostać wezwany i na jakie istotne okoliczności ma zostać przesłuchany (pkt. IV petitum apelacji ad w. P. S.,

3) odniesienia się w lakoniczny i zdawkowy sposób do stawianego w apelacji zarzutu naruszenia art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. dotyczącego braku ustaleń faktycznych w zakresie obrotu komponentami paliwowymi przez spółki: M., IC. i E. - w części dotyczącej M. G. (strona 27 uzasadnienia wyroku) (pkt. V akapit piąty petitum apelacji ad w. P. S.);

4) uznania, że niezasadny jest stawiany w apelacji zarzut naruszenia art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. dotyczący niewyjaśnienia okoliczności sprawy, takich jak: brak precyzyjnego ustalenia, jaka część komponentów została użyta do blendowania paliwa, a jaka została odsprzedana innym podmiotom, przy jednoczesnym ograniczeniu się do stwierdzenia, iż ten zarzut stanowi próbę podważenia opinii biegłych, bez dokonania w tym zakresie własnych ustaleń i ocen

(pkt. VI akapit pierwszy petitum apelacji ad w. P. S.), pomimo fundamentalnego znaczenia w/w okoliczności dla prawidłowego rozstrzygnięcia:

5) brak odniesienia się do stawianego w apelacji zarzutu naruszenia art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. w związku z art. 2 § 2 k.p.k. dotyczącego wybiórczej i powierzchownej oceny dowodu z zeznań świadka Z. T., w których wskazał, iż prowadził rzeczywisty handel komponentami z różnymi podmiotami, zaś nie wszystkie komponenty dostarczane do Bazy Paliw „G.” ulegały zmieszaniu poprzez lakoniczne stwierdzenie przez Sąd II instancji, iż pozostają one w istocie bez znaczenia dla oceny istoty przypisanego oskarżonemu przestępstwa, mimo iż mają znaczenie dla określenia wartości rzekomego niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez spółkę M. oraz rozmiaru odpowiedzialności oskarżonego;

6) brak odniesienia się do zarzutu obrazy art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. w związku z art. 2 § 2 k.p.k. dotyczącego dowolnej oceny wyjaśnień oskarżonego M. G. oraz zeznań świadka Z. B. w zakresie, w jakim wskazują na zaistnienie konfliktu pomiędzy oskarżonym a P. R., wobec ograniczenia się do ogólnego, stwierdzenia, iż sąd odwoławczy nie znalazł przekonujących przesłanek aby. uznać ten zarzut za zasadny, podczas gdy Sąd II instancji jest zobowiązany do wskazania; dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne, a dla dochowania wymienionego standardu nie można pominąć jakiegokolwiek zarzutu i wniosku, zaś z uzasadnienia ma jasno wynikać stanowisko sądu odwoławczego, zawierające własną argumentację.

IV. art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 458. k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. poprzez wewnętrzną sprzeczność i nieprecyzyjność, wydanego w punkcie I .wyroku Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcia akceptującego opis czynu z pkt I wyroku Sądu Okręgowego, i posłużenie się w opisie czynu przypisanego wyrażeniem „a nadto organizującego proceder prania brudnych pieniędzy uzyskanych w wyniku dokonywanych oszustw”, podczas gdy w tym zakresie Sąd Odwoławczy w pkt. II uchylił wyrok Sądu I instancji i nakazał ponowne rozpoznanie sprawy.”

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Obrońca W. D. przedmiotowemu orzeczeniu zarzucił rażącego naruszenia przepisów postępowania karnego, normujących postępowanie odwoławcze mającego wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

„1. rażąco obrazę przepisów art. 433 § 2 KPK i art. 457 § 3 KPK mającą istotny wpływ na treść wyroku przez niewystarczające wskazanie motywów przemawiających za niezasadnością zarzutów opisanych w pkt. 1.b, 1.c, 1.g, 1.j apelacji przez inkorporowanie ustaleń faktycznych Sądu I instancji i uczynienie ich własnymi, z istotnymi ich brakami w zakresie nie popełnieniu ustaleń co do popełnienia przypisanego czynu wspólnie i porozumieniu z góry powziętym zamiarem wprowadzenia zarządu M. spółki z o.o. w błąd i doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, przez nie wskazanie czasu, treści zawartego rzekomo porozumienia przez skazanego W. D. z P.R., M. G. i S. S. oraz rzekomo ustalonego w nim [zawartym porozumieniu] podziału ról, będących konsekwencją nierozważenia lub nienależytego rozważenia wszystkich dowodów zgromadzonych w sprawie;

2. art. 7, 410, 424 § 1 KPK przez samoistnie popełnienie rażąco wadliwych, nie znajdujących odzwierciedlenia w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie ustaleń, co do czasu popełnienia czynu przypisanego, a to, że skazany działając wspólnie i w porozumieniu i z góry powziętym zamiarem dokonał przypisanego czynu w okresie od 17 kwietnia 2002 roku do 21 czerwca 2003 roku, bez należytego uzasadnienia stanowiska w tym zakresie, w konsekwencji czego ustaleń Sądu Odwoławczego nie sposób skontrolować;

3. rażąco obrazę przepisów art. 457 § 3 KPK przez niewystarczające wskazanie powodów dlaczego zarzuty opisane w apelacji w pkt. 1.d, 1.e, 1.f - w zakresie rażącego naruszenia zasad oceny dowodów ze źródeł osobowych (wskazanych w zarzutach apelacji) i dokumentów, uznane zostały za niezasadne oraz nie odniesienie się do argumentacji zawartej w apelacji (str.19-36), w konsekwencji zupełnie niezasadne zaakceptowanie oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd i ustaleń zaprezentowanych w motywach wyroku Sądu I instancji;

4. rażąco obrazę przepisów art. 457 § 3 KPK mającą istotny wpływ na treść wyroku - przez niewystarczające wskazanie motywów przemawiających za

niezasadnością zarzutu opisanego w pkt. 1.a, 1.i .1.j apelacji, przez niewystarczające odniesienie się do argumentacji zawartej na stronach 41- 46 apelacji, co do założeń i metodologii opiniowania biegłych z Instytutu Nafty i Gazu Państwowego Instytutu Badawczego- będących konsekwencją nierozważanie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a także nie dostrzeżenie bezdowodowego założenia (wszak nie będącego wynikiem wszechstronnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie) w zakresie przyjętego działania W. D. wspólnie i w porozumieniu oraz jego świadomości co do pochodzenia dostarczanych paliw w wyniku blendowania komponentów.”

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], ewentualnie wraz z poprzedzającym go wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] oraz przekazanie sprawy właściwemu Sądowi do ponownego rozpoznania w innym składzie orzekającym.

W odpowiedzi na powyższe kasacje Prokurator Okręgowy w [...] wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy W. D. okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym i z uwagi na brzmienie art. 535 § 3 k.p.k., wobec przedstawienia na rozprawie ustnych motywów wyroku nie jest konieczne sporządzenie pisemnego uzasadnienia.

Kasacja obrońcy M.G. okazała się zasadna jedynie w zakresie zarzutu sformułowanego w pkt IV a dotyczącego nieprawidłowej kontroli apelacyjnej przypisania czynu z art. 258 § 1 k.k. w zw. z art. 258 § 3 k.k. w kontekście jego opisu zawierającego sformułowanie „a nadto organizującego proceder prania brudnych pieniędzy uzyskanych w wyniku dokonywanych oszustw”. W pozostałym zakresie kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym i z uwagi na brzmienie art. 535 § 3 k.p.k., wobec przedstawienia na rozprawie ustnych motywów wyroku nie jest konieczne sporządzenie pisemnego uzasadnienia.

Na wstępie należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy podzielił wątpliwości co do poprawności procedowania Sądu odwoławczego w zakresie utrzymania w mocy przypisania skarżącemu sprawstwa przestępstwa z art. 258 k.k. polegającego na tym, że grupa przestępcza, jaką kierował skazany organizowała także proceder prania brudnych pieniędzy uzyskanych w wyniku dokonywanych oszustw. Sąd

Najwyższy nie podzielił jednak oceny podstawy prawnej zarzutu, której skarżący upatrywał w art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 458. k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. przez wydanie wewnątrznie sprzecznego i nieprecyzyjnego wyroku przez Sąd odwoławczy. Bowiem w zakresie przewidzianego art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. standardu opisu czynu zabronionego, czyn przypisany od strony opisowej i wskazania kwalifikacji prawnej jest poprawny. Zawiera wszystkie elementy, jakie winny się w nim znajdować. Zatem błędu Sądu II instancji należy upatrywać gdzie indziej (na co wskazuje w kasacji skarżący, choć czyni to niezwykle mało precyzyjnie).

Sąd Apelacyjny w [...] uchylił wyrok Sądu I instancji w stosunku do skazanego w zakresie przypisania sprawstwa czynu z art. 299 k.k. (pranie pieniędzy) i przekazał temu sądowi sprawę do ponownego rozpoznania (w tym wąskim wycinku). Argumenty Sądu odwoławczego ogniskowały się wokół dalece niedoskonałego opisanego czynu zabronionego pierwotnie przypisanego sprawcy (s. 16-25 uzasadnienia wyroku). Sąd wyraźnie zaznaczył, że ogólnikowe opisanie czynności wykonawczych czynu z art. 299 § 1 k.k. przez Sąd I instancji nie pozwala na odkodowanie na czym polegać miały te czynności w realiach niniejszej sprawy (chodziło o przekazywanie pieniędzy uzyskanych z przestępstwa oszustwa na spółkę F. w zamiarze utrudnienia ich przestępczego pochodzenia, jak to ujął Sąd I instancji *„pieniądze uzyskane z produkcji paliw i handlu nimi były następnie wyprowadzane do firmy oskarżonego (...) F., gdzie były inwestowane w legalne przedsięwzięcia polegające na tworzeniu nowatorskich technologii związanych z bezprzewodowym internetem. Sposób przekazywania pieniędzy (...) miał na celu utrudnienie stwierdzenia przestępczego pochodzenia środków finansowych i tzw. wypranie ich w legalnym biznesie.”* s. 50 uzasadnienia). Podobnie ustalenia faktyczne przytoczone przez sąd *meriti* na poparcie konkluzji o realizacji znamion typu z art. 299 k.k., zdaniem Sądu odwoławczego nie pozwalały na ocenę poprawności przypisania sprawstwa, a więc sposób redakcji uzasadnienia wyroku naruszał także dyspozycję art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Apelacyjny poddając kontroli wyrok Sądu I instancji dostrzegł jedynie mankamenty dotyczące opisu czynu z art. 299 k.k. w zakresie sprawstwa, natomiast nie odniósł się w żaden sposób do ustalenia, iż zorganizowana grupa przestępcza kierowana przez skazanego miała oprócz oszustw paliwowych także

organizować proceder prania pieniędzy. Jest to istotne właśnie z uwagi na przyjęty opis czynu przypisanego w wyroku Sądu I instancji. Przepięstwo z art. 258 k.k. penalizuje branie udziału, zakładanie lub kierowanie zorganizowaną grupą albo związkiem mającym na celu popełnienie przestępstwa. Zatem dla realizacji jego znamion wystarczające jest udowodnienie, że grupa istniała i została powołana w celu popełnienia określonego przestępstwa (lub przestępstw) niezależnie, czy do ich realizacji faktycznie doszło (tak m.in. Z. Ćwiąkowski (w:) A. Zoll (red.) Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Komentarz do art. 117-277 k.k. teza 23 do art. 258 k.k., a także por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 marca 2016 r., II AKa 280/15 www.orzeczenia.ms.gov.pl).

Natomiast w niniejszej sprawie M.G. został uznany winnym kierowania grupą przestępczą „organizująca (podkr. SN) proceder prania brudnych pieniędzy uzyskanych w wyniku dokonywanych oszustw”. Interpretacja tego elementu opisu czynu prowadzi do wniosku, że Sąd I instancji przyjął istnienie grupy, która nie tylko na celu miała dokonywanie przestępstw prania pieniędzy, ale zamysł ten skutecznie wprowadziła w życie. Natomiast w ramach kontroli Sąd odwoławczy na skutek apelacji obrońców M.G. zakwestionował poprawność przypisania mu dokonania przestępstwa z art. 299 k.k. W tym sensie dostrzec można niespójność w wyroku Sądu odwoławczego, który z jednej strony uchyla do ponownego rozpoznania sprawę w zakresie sprawstwa przestępstwa prania pieniędzy, jednocześnie utrzymując skazanie za udział w grupie przestępczej, w ramach której to przestępstwo miało być faktycznie popełnione. Nie przesądzając naturalnie kierunku rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w [...] w ponownym rozpoznaniu niniejszej sprawy w wyniku wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] należy zasygnalizować, że mogłoby dojść do sytuacji, w której uzna on, że nie można przypisać sprawstwa przestępstwa z art. 299 §1 k.k. i sprawcę od tego zarzutu uniewinni. W takim wypadku w obrocie pozostawałby jednak prawomocny wyrok skazujący M.G. za kierowanie grupą przestępczą, w ramach której dopuszczano się przestępstwa, od którego ten został następnie uniewinniony.

Taki (hipotetyczny) wynik jednego i tego samego postępowania karnego uznać należy za nieakceptowalny i wewnętrznie niespójny w stopniu rażącym. Postępowanie odwoławcze nie powinno doprowadzać do jedynie fragmentarycznej

i wrywkowej kontroli skarżonego orzeczenia. Sąd decydując się na uchylenie orzeczenia winien dokonać tego całościowo w obszarze jednego (tożsamego) zagadnienia prawnego lub faktycznego, gdy składające się na nie elementy pozostają w ścisłym związku (np. wynikania). Inaczej wyglądała by sytuacja, gdyby czyn przypisany skazanemu w zakresie kierowania zorganizowaną grupą przestępczą obejmował jedynie wskazanie, że jej celem było także (obok oszustw) pranie pieniędzy. Wtedy nie mogłoby dojść do zarysowanej wyżej sprzeczności, o ile z materiału dowodowego wynikałoby niezbicie, że takowy cel towarzyszył tej strukturze. Wówczas to, czy w rzeczywistości udało się go zrealizować nie miałoby znaczenia.

Mając powyższe na uwadze należało orzec jak w sentencji. W ponownym postępowaniu Sąd odwoławczy winien rozważyć, czy orzeczenie w zakresie czynu z art. 258 k.k. przypisanemu M.G. w wyroku Sądu I instancji powinno zostać uchylone do ponownego rozpoznania, czy też na etapie postępowania apelacyjnego, po poprawnie przeprowadzonej kontroli odwoławczej potrzeba taka nie zachodzi.